

11/4 26 -Raffinerad oboe och Mendelssohns 3:a

Program

(ca 1 tim)

Richard Strauss Oboekonsert

- I. Allegro
- II. Andante
- III. Vivace- Allegro

Felix Mendelssohn Symfoni Nr.3 -Den skotska

- I. Andante con moto - Allegro un poco agitato
- II. Vivace non troppo
- III. Adagio
- IV. Allegro vivacissimo - Allegro moderato assai

Medverkande

Helsingborgs symfoniorkester

Solist Josef Wijk -oboe

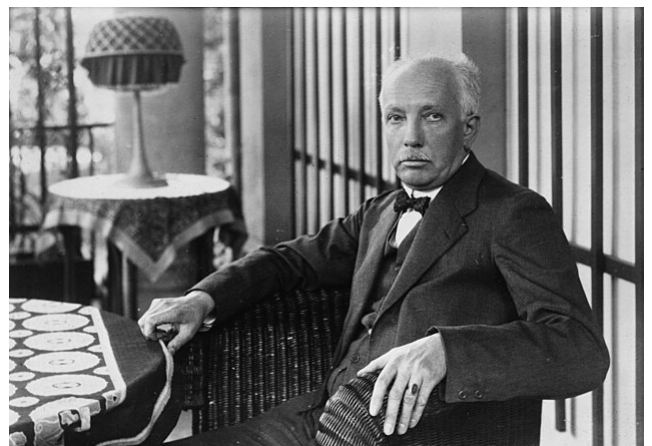
Dirigent Joana Carneiro

*Varje konsert är en levande upplevelse och applåder, presentationer och eventuella extranummer kan påverka den totala speltiden. Angiven sluttid är därför ungefärlig.

Richard Strauss (1864-1949) Oboekonsert D-dur

När andra världskriget närmade sig sitt slut och de amerikanska styrkorna 30 april 1945 rullade in i den lilla alpbyn Garmisch-Partenkirchen i Bayern med syfte att använda villorna som boende för armén, möttes de av en äldre herre som inte tänkte finna sig i detta. Denne lär modigt ha sagt ”Jag är Richard Strauss, kompositören som skrev Rosenkavaliern och Salome”. Lyckligt nog för Strauss så var befälhavaren väl införstådd med vem Strauss var och beslutade att hans hem skulle bli fredat från resten av byns vräkningsorder. Under de amerikanska styrkornas tid i området kom många soldater förbi för att höra den gamle kompositören spela piano eller få autografer. En av dessa var den 24-årige underrättelse-officeren John de Lancie som i det civila var solo-oboist i Pittsburghs symfoniorkester. Under flertalet långa konversationer pratade de om fransk musik och kultur när de Lanice en dag frågade om Strauss någonsin övervägt att skriva en oboe-konsert. Svaret som han fick på den frågan var kort och gott ”Nej”. Lyckligtvis för oboister världen över så blev detta inte det sista som blev sagt om den saken, för bara några veckor senare började han skissa på det som skulle komma att bli oboekonserten.

Den fick sin världspremiär 1946 i Zürich och har sedan dess blivit en av de viktigaste konsertens i oboe-litteraturen. I den här konserten är det som att den nu gamle Strauss nostalgiskt blickar tillbaka över sitt liv. Verket är fyllt av slingriga melodiska ornament, innerligt sjungande och till och med några dans-takter i sann Strauss-anda. I hans konsert får oboen verkligen skina med sin lyriska ådra, precis som i Strauss operaverk. Genomgående skriver han många kammarmusikaliska passager där solisten tydligt spelar tillsammans med en eller flera melodier i orkestern, för att sedan återta solistrollen. Verket är skrivet i tre satser (Allegro, Andante, Vivace-Allegro) som sömlöst går över i varandra helt attacca.

Strauss villa i Garmisch

Strauss som tidigare under sitt liv varit en viktig figur för att utveckla musiken i en modernare riktning gör här inget försök att luckra upp tonaliteten med atonala inslag. Det blir som en nostalgisk fridfull tillbakablick på ett enklare liv. Kanske hoppfullt naivt och vackert i en tid som genomlevde ett av vår historias mest fasansfulla skeden.

Josef Wijk

Josef Wijk är en svensk oboist från Örebro. Sedan januari 2025 jobbar han som stämledare i Helsingborgs symfoniorkester och har snabbt etablerat sig som en av Sveriges största oboetalanger. Han tog sin kandidatexamen vid Högskolan för Scen och Musik i Göteborg där han studerade för Márten Larsson, solo-oboe i Göteborgs symfoniker. Efter det fortsatte han sina studier i Genève vid Haute École de Musique de Genève. Där studerade han för den välkända oboisten Alexei Ogrintchouk, solo-oboe i Kungliga Concertgebouw-orkesteren i Amsterdam. Han tog sin examen 2024 och erhöll den högsta möjliga poängen för sin examenskonsert. Som solist har Josef framträtt med orkestrar som Svenska Kammarorkesteren och Göteborgs Symfoniker och under säsongen har han även framträtt med flera av Sveriges ledande professionella blåsorkestrar, däribland Östgöta Blåsarkester och Marinens musikkår och Arméns musikkår.

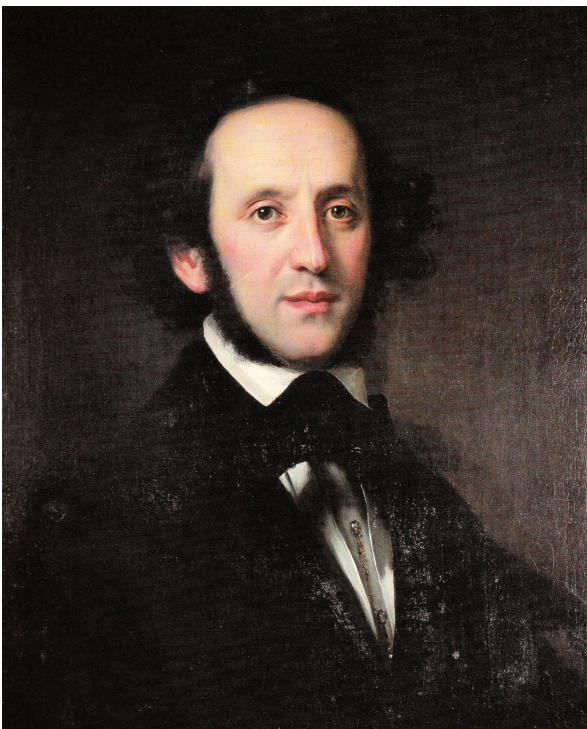
Foto: Abraham Engelmark

Josef är också en dedikerad kammarmusiker och har bland annat spelat på Valdres sommersymfonis internationella kammarmusikfestival där han också deltog i det norska talangprogrammet Papillon. Utöver erfarenhet av mer etablerade kammarmusik-konstellationer som serenadensemble, oboekvartett och blåskvintett, spelar han regelbundet med harpa tillsammans med harpisten Johanna Ander-Ljung, som han har en Duo med sedan 2025. Redan som ung utmärkte sig Josef genom att vinna priser i flera nationella och internationella tävlingar för unga musiker, bland annat Polstjärnepriset och Öresundssolist. Och nu i februari 2025 vann han Blåsmusikpriset, Sveriges största tävling för blåsmusiker, med motivationen: ”Vår vinnare intar scenen med en smittande spelglädje och teknisk briljans. Med ett tydligt musikaliskt språk och stark scenisk närvaro fångar vår vinnare publiken från första stund. Vår vinnare kommer att fortsätta vara en värdefull representant för Blåsmusikens Sverige nationellt och internationellt.”

Josef har också vunnit flera tunga stipendier för unga musiker, tex Mogrenpriset i musik (250.000kr). Hösten 2024 erhöll han via Kungliga musikaliska akademien, Rosenborg- Gehrman's studiestipendium (150.000kr) med motiveringen: ”Josef Wijk spelar med en självklar musikalitet och scennärvaro. Med teknisk briljans kombinerar han sin vackra och dynamiska klang med ett högst personligt uttryck. Lika plötsligt som efterlängtat har en av de största oboetalangerna i svensk musikhistoria gjort entré.

Mendelssohn Symfoni nr 3 ”Den skotska”

Under sitt första besök i Storbritannien 1829, fann Felix Mendelssohn inspirationen till att skriva den symfoni som kom att kallas för ”den skotska”. Efter en tid av flera bejublade framträdanden hade den unge Mendelssohn tagit London med storm. Bland annat dirigerade han sin första symfoni och Beethovens kejsarkonsert utantill i huvudstaden, till publikens stora förtjusning. Efter detta tog Mendelssohn sig en välförtjänt ledighet och begav sig till Skottland på vandringsresa. När han besökte Holyroods palats och klosterruiner i Edinburgh fann han inspirationen de första skisserna av sin tredje symfoni. Han skrev hem till sin familj om sina upplevelser: ”I den djupa skymningen besökte vi idag palatset där drottning Mary levde och älskade... Kapellet som där bredvid står nu utan tak och är övervuxet med gräs och murgröna och vid det trasiga altaret blev Mary krönt till Skottlands drottning. Allting där är i ruiner, förfallet och oskyddat mot himlen. Jag tror att jag där idag har hittat början på min skotska symfoni”.

Med sina skisser på sin skotskt inspirerade symfoni, återvände Mendelssohn till Tyskland där blev han upptagen med mer brådskande arbete. Han fick tillfälligt lämna den dimmiga skotska stämningen och under en längre tid fann han det svårt att hitta tillbaka. Den komponerades i omgångar mellan hans första besök 1829 och 1842 innan den slutligen färdigställdes och fick sin världspremiär i Leipzig med Gewandhausorkestern. När den några månader senare fick sin Londonpremiär blev det en succé och Mendelssohn bad att få dedikera den till Drottning Victoria som gladeligen accepterade. Fast denna symfoni är den sista som Felix Mendelssohn slutförde, är det den tredje att publiceras och därav fick den sitt nummer.

Det är något oklart om Mendelssohn själv längre såg på musik som skotsk när den blev färdigställd, det var i alla fall inget han uttryckte officiellt. Men sedan den initiala skotska benämningen efter kompositörens död blev känt, har det varit svårt att inte förknippa den med de vilda romantiska landskapen i norra Storbritannien.

Joana Carneiro

Konsertens dirigent är den portugisiska dirigenten Joana Carneiro som vi har nöjet att åter få välkomna till Helsingborg. Hon har redan gästtat orkestern tidigare den här säsongen, även då med Mendelssohn på programmet.

Foto: Vasco Vilhena

Joana är mycket efterfrågad världen över, särskilt för sitt fokus på samtida musik både i konsertsalen och på operascenen. Höjdpunkterna i Joanas symfonisäsong 2025/26 inkluderar debuter med Baltimore Symphony, Finlands Radio, Basque National Orchestra och återkommande samarbeten med Gulbenkian Orchestra, Brussels Philharmonic, Helsingborgs Symfoniorkester, Musikkollegium Winterthur och National Arts Center Orchestra i Ottawa. Carneiro har nyligen avslutat en fyraårig period som förste gästdirigent för Real Filharmonia de Galicia. Från 2014 till januari 2022 var Joana chefsdirigent för Orquestra Sinfonica Portuguesa vid Teatro São Carlos i Lissabon. För närvarande är hon konstnärlig ledare för Gulbenkian Youth Orchestra, en befattning som hon har haft sedan 2013.

Under årens lopp har Joana etablerat en stark koppling till många framstående orkestrar över hela Europa, däribland BBC Symphony, BBC Scottish, BBC National Orchestra of Wales, Philharmonia i London, Royal Scottish National, National Symphony Orchestra of Ireland, Kungliga Filharmonikerna, Göteborgs Symfoniker, Helsingfors Filharmoniker, Wiens Radiosymfoniker, Orchestre National de Bordeaux-Aquitaine, Castilla y Leon Symphony Orchestra och La Venice, bland många andra. I USA har Joana under de senaste säsongerna samarbetat med Los Angeles Philharmonic, Detroit Symphony och Naples Philharmonic. Utanför Europa har Joana samarbetat med Hong Kong Philharmonic, Beijing Orchestra i Kina och Sao Paulo State Symphony i Brasilien.

Hon är född i Lissabon och inledde sina musikstudier som violast innan hon tog sin dirigentexamen vid Academia Nacional Superior de Orquestra i Lissabon, där hon studerade för Jean-Marc Burfin. I USA tog hon en masterexamen i orkesterdirigering vid Northwestern University som elev till Victor Yampolsky och Mallory Thompson, och fortsatte sedan med doktorandstudier vid University of Michigan, där hon studerade för Kenneth Kiesler.

Text: Josef Wijk